

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Værker i tolv bind 9: Niels Klim

Citation: Holberg, Ludvig: "Værker i tolv bind 9: Niels Klim", i Holberg, Ludvig: *Værker i tolv bind 9: Niels Klim*, udg. af F. J. BILLESKOV JANSEN ; Volmer Rosenkilde , Rosenkilde og Bagger, 1969-1971, s. 420. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur:
<https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holberg09-shoot-idm139856959980368/facsimile.pdf> (tilgået 06. maj 2024)

Anvendt udgave: Værker i tolv bind 9: Niels Klim

MORALSKE FABLES

175. Fabel.

Officieren og Kroe-Manden.

En Land-Officier, som aldrig havde været udi Kriig, kom engang ind udi en Kroe, hvor han fandt nogle af sine Soldater, som vare beskiankede. Han blev derover fortørnet og sagde: Hr. Vert! Hvor mange Soldater haver I vel drukket ihjel i dette Huus? Verten svarede dertil: Ligesaa mange, som Eders Velbyrdighed haver ihjelslaget udi Felten.

176. Fabel.

Fruen Pedanteria Liv og Levnet.

Grammatica en anseelig Dame, som ved adskillige Dyder særdeles ved Kydskhed havde distingveret sig blant de lærde Gudinder, faldt engang udi en Svagheit, som man i Begyndelsen holdt for at ville blive Vattersoet; men, da Sygdommen blev nøyere examineret, maatte man med Skræk fornemme, at hun lavede til Barsel, og gik Rygtet, at Apollo var Barne-Fader, item at Gierningen var skeet udi en Natte-Forsamling, som for nogen Tiid siden var holden paa Parnasso. Men Grammatica vilde saadant ingenlunde tilstaae. Tvertimod hun bevidnede med dyreste Eeder, at hun aldrig havde havt legemlig Omgængelse med nogen Mands-Person: De høye Tanker, som man havde om Fruens Dyder forarsagede, at man enten fæstede eller stillede sig an at fæste Troe til hendes Ord, saa at dette derfor maatte passere for en overnaturlig Hændelse, og var ingen ivrigere i at bestyrke Folk udi saadan Troe, end Apollo Selv. Da Tiden var kommen, paa hvilken hun skulde føde, blev hun forløst med et velskabt Pige-Barn, som man strax gav Navn af Pedanteria. Jomfruen blev opklækket med stor Flid, og intet blev sparet paa hendes Optugtelse. Hun tog ogsaa merkelig til i adskillige Videnskabe, sær udi dem, hvortil hun havde naturligt Lyst, som udi at efterforske Ords og Navnes Oprindelser, Slægte-Register, Aars-Tall til visse Ting; saavel

MORALSKE FABLER

dem som vare hændede, som ikke vare hændede, Fluers og Insecters Egenskabe, etc. Hendes Hoved-Studium var Antiquiteter, og havde hun erhvervet sig en stor Kundskab udi de Ting, som vare skeede for Synd-Floden, hvilket fornemmelig sees af et overmaade lærdt Skrift, som hun lod publicere under den Titel af *Historia Antediluviana*. Paa den efterfølgende Historie, nemlig efter Synd-floden, lagde hun derimod ingen synderlig Vind, saasom hun fandt ikke Smag uden udi de ældste og mørkeste Ting. En saadan rar og særdeles Smag merkede man hos hende ogsaa i alle andre Sager, som henhørede til de fem Sandser: Hvad Lugten angik, da fandt hun større Behag udi en gammel Ost end udi en Rose. Smagen var hos hende ikke mindre selsom, thi hun vragede fast alt hvad som var friskt, og aad ikke med Appetit uden det som var skimlet og ankommet. Gogens Stemme var hende behageligere end Nattergalens Musik, og en Skolemester-Miine og Ansigt stak hende meere udi Øyene end en fuldkommen Skjønhed. Saadan særdeles Smag blev af nogle regnet hende til Last, af andre igien til Roes, thi mange admirere alt hvad som er usædvanligt. Dette maatte dog alle tilstaae, at hun udi Accuratesse og Gransomhed havde faa sin Lige: Saadan Accuratesse bestod ikke udi Klæder og Legemets Prydelser, som andre Jomfruers; thi hun var der udi ofte skiødesløs, men hendes Gransomhed saaes udi hendes Skriver-Stue og Bibliotek. Alle hendes Papirer, indtil mindste Brev-Lapper vare numererede, hendes Bøger vare alle udi eet slags Bind, og, hvor nyttig en Bog end var, kunde hun dog ikke overtale sig til at læse den, med mindre Papiret var fiint og Charactererne vare nette, ligesom hun ikke kunde læse det prægtigste Poëma, hvis mindste Feil fandtes udi Rimene. Alt hvad som fandtes i Stue, Kiøkken og Gaard var distingveret ved Grædske eller Latinske Navne: Hendes Hund heed Constantinus, og hendes Katt Felix, hver Høne og Kylling var ogsaa betegnet med saadanne Navne: En kaldtes Nomen, en anden Pronomen, den tredie Verbum og saa fremdeles. Ja Fade

MORALSKE FABLER

og Kiædeler udi Kiøkkenet vare og saaledes distingverede; thi for Exempel, den største Kiedel heed Syntaxis, det største Fad Participium. Et Douzaine Tallerkener bær Navn af de Tolv Himmel-Tegn, Ni Skeer af de Ni Musæ og Syv Stole af de Syv Planeter, saa at naar hun sagde til Kammers-Pigen: Flyt hid Jupiter, saa var det Lehn-Stolen, og naar hun sagde: Jeg vil sidde paa Saturno, gav man hende den Stoel, hvorpaa Saturni Navn var tegnet. Tabouetterne, som stode ved Lehn-Stolen, kaldte hun Satellites Jovis. Man maa bekiende, at ingen større Prøve kand vises paa Accuratesse. Det var ogsaa derfor, at hun af de fleeste Lærde blev opløftet til Skyerne, og at man oprettede for hende Æres-Støtter udi Skoler og Gymnasier. Paa andre Steder derimod blev hun beleet og foragtet; men, saasom Verden er ikke længe ved eet Sind, saa haver hun med Tiden forplantet sit Herredom blant alle andre Stænder; thi man seer nu omstunder Pedanterie at regiere udi Fyrstelige Hoffe, udi Dom-Huuse, blant Adel, Borger og Kriigs-Folk, saa at en Stand haver intet at bebreide en anden. Udi Landsbyer haver hun dog hidindtil intet Borgerskab, end sige Herredom, kundet erhverve.

177. Fabel.

Oeconomisk Raad.

En ung Person, hvilken en anseelig Capital engang var tilfalden, raadførte sig med en Philosopho, hvorledes han sine Midler best kunde anvende. Den viise Mand svarede ham dertil: Søg at conservere din Capital, og anvend alleene Renterne paa din egen sømmelige og fornødne Underholdning, og giv til Fattige hvad som af Indkomsterne kand være tilovers: Thi, hvis du enten fordøyer, misbruger eller ikke bruger dine Penge, bliver de dig heller til Fordærvelse end til Nytte: Han bestyrkede denne Lærdom ved saadant Exempel: En Mand efterlod en anseelig Capital til tre Sønner: Den ældste, hvis Hoved-Begierlighed var Rang-Syge, lod Penge udi Hobetall løbe,